

Ocjenjivanje, vrednovanje, službeno potvrđivanje i priznavanje ishoda učenja

1	A	B	C	D
2	A	B	C	D
3	A	B	C	D
4	A	B	C	D
5	A	B	C	D
6	A	B	C	D
7	A	B	C	D
8	A	B	C	D
9	A	B	C	D
10	A	B	C	D
11	A	B	C	D
12	A	B	C	D
13	A	B	C	D
14	A	B	C	D
15	A	B	C	D
16	A	B	C	D

Ocjenjivanje, vrednovanje, službeno potvrđivanje i priznavanje ishoda učenja

Zagreb, 2016.

Izdavač: Agencija za mobilnost i programe Europske unije

Autori: Nino Buić (Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih), mr. sc. Gea Cetinić (Agencija za odgoj i obrazovanje), Tamara Hudolin (Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih), Vlatka Klačnjana (Ministarstvo znanosti i obrazovanja), Daria Pinjuh Budisavljević (Srednja škola Matije Antuna Reljkovića), dr. sc. Vladimir Reider (Industrijsko-obrtnička škola), Andreja Uroić Landekić (Ministarstvo znanosti i obrazovanja)

Dizajn: KO:KE kreativna farma

Tisak: Intergrafika d.o.o.

ISBN: 978-953-8160-01-1

Zagreb, prosinac 2016.

Ova publikacija ostvarena je uz financijsku potporu Europske komisije. Ona izražava isključivo stajalište autora publikacije i Komisija se ne može smatrati odgovornom pri uporabi informacija koje se u njoj nalaze.

SADRŽAJ

04_ UVOD

05_ RADNA SKUPINA STRUČNJAKA ZA ECVET

06_ UKRATKO O ECVET-U

10_ ISHODI UČENJA

**13_ VREDNOVANJE I OCJENJIVANJE ISHODA
UČENJA U MOBILNOSTI**

23_ POTVRĐIVANJE I PRIZNAVANJE ISHODA UČENJA

26_ BIBLIOGRAFIJA

UVOD

Svrha je ove publikacije objasniti načine, uloge i postupke vrednovanja i ocjenjivanja ishoda učenja učenika te njihova potvrđivanja i priznavanja, kao i primjenu ishoda učenja i skupova ishoda učenja u skladu s određenom kvalifikacijom, primjenjujući Europski kreditni sustav u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (ECVET). Vrednovanje i ocjenjivanje ishoda učenja učenika jedna je od aktivnosti u procesu primjene Europskoga kreditnog sustava u strukovnome obrazovanju i osposobljavanju, koja se provodi tijekom faze mobilnosti, za vrijeme dok učenik boravi u ustanovi primateljici (školi domaćinu) u procesu mobilnosti.

Publikacija će dati odgovore na često postavljena pitanja vezana za uloge, zadatke i funkcije partnera, poštovanje relevantnih propisa i pravila, komunikaciju partnera, jasne i definirane ciljeve partnera, usuglašenost oko očekivanih postignuća, odabir i opis ishoda učenja, usuglašenost postupaka i kriterija ocjenjivanja, povezanost kriterija i pokazatelja ocjenjivanja s dogovorenim ishodima učenja te definiranost postupaka i odgovornosti vezanih za potvrđivanje i priznavanje ocijenjenih ishoda učenja.

Publikacija je namijenjena strukovnim školama i drugim ustanovama koje će biti uključene u međunarodnu mobilnost kako bi vrednovanje i ocjenjivanje uskladile s trajanjem mobilnosti i ishodima učenja koji se stežu, što je osnova za njihovo priznavanje i potvrđivanje.

S obzirom na to da ovaj dokument ne sadrži cjelovit opis primjene ECVET-a, upućujemo vas i na druge publikacije koje su pripremili članovi hrvatske Radne skupine stručnjaka za ECVET, a dostupne su na mrežnim stranicama www.ecvet.hr.

RADNA SKUPINA STRUČNJAKA ZA ECVET

Hrvatska Radna skupina stručnjaka za ECVET zaživjela je u sklopu projekta Europske komisije Nacionalni timovi stručnjaka za ECVET koji se, osim u Republici Hrvatskoj, provodi u mnogim europskim državama. Skupina je započela s djelovanjem 1. siječnja 2012. godine uz punu administrativnu, tehničku i programsku potporu Agencije za mobilnost i programe Europske unije, koja je imenovana nacionalnim koordinacijskim tijelom za provedbu ovoga projekta, a u tijeku je četvrto ugovorno razdoblje (od 1. siječnja do 31. prosinca 2016. godine).

Svrha ove suradnje učinkovita je promidžba ECVET-a i njegovih prednosti za sve dionike (donositelje politika, strukovne škole i ostale partnerske ustanove) na nacionalnoj razini te nacionalna primjena ovoga sustava, što se prije svega odnosi na međunarodnu mobilnost učenika u hrvatskim strukovnim školama.

Neke od ključnih aktivnosti koje Radna skupina provodi jesu sljedeće:

- održavanje redovitih koordinacijskih sastanaka tijekom kojih članovi i nacionalni koordinator dogovaraju odgovarajuće aktivnosti namijenjene nacionalnim dionicima te raspravljaju o nizu tema relevantnih za strukovno obrazovanje i ECVET radi pružanja što kvalitetnije usluge
- savjetovanje o uvođenju Europass priloga svjedodžbi, dokumentu koji dobivaju hrvatski građani strukovnih kvalifikacija stečenih školovanjem u redovnom sustavu strukovnog obrazovanja i osposobljavanja prema revidiranim standardima kvalifikacija
- pisanje informativnih izdanja o primjeni ECVET-a u kontekstu međunarodne mobilnosti, čija je svrha prenijeti detaljne i konkretne informacije svim nacionalnim dionicima
- održavanje niza seminara i radionica o međunarodnoj mobilnosti učenika u kontekstu ECVET-a namijenjenih djelatnicima srednjih strukovnih škola i voditeljima EU projekata, kao i savjetnicima iz Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih te iz Agencije za odgoj i obrazovanje
- razmjena informacija i intenzivna suradnja s članovima nacionalnih timova stručnjaka za ECVET iz srednjoistočne Europe na godišnjim seminarima vršnjačkog učenja o ECVET-u, kao i sudjelovanje na Forumu o ECVET-u koji okuplja europske dionike ovoga sustava.

UKRATKO O ECVET-U

ECVET je sustav za prijenos, prikupljanje i priznavanje ishoda učenja pojedinca u međunarodnoj mobilnosti. Uspostavljen je Preporukom o ECVET-u Europskog parlamenta i Vijeća EU u lipnju 2009. godine. Preporuka sadrži sve ključne elemente i načela na kojima se temelji ECVET te preporuke za zemlje članice i Europsku komisiju o provedbi ECVET-a. Od 2009. kontinuirano traje proces testiranja i razvoja ECVET-a na europskoj razini. Usporedno s tim procesom zemlje članice istražuju vlastite mogućnosti uvođenja ECVET-a u nacionalne obrazovne sustave.

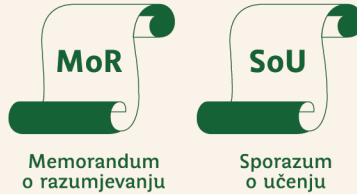
ECVET se temelji na:

- međusobnom povjerenju partnerskih institucija
- stjecanju unaprijed dogovorenih ishoda učenja kojima se može pridodati brojčana vrijednost
- ocjenjivanju i dokumentiranju postignuća učenika
- potvrđivanju i priznavanju ishoda učenja stečenih i ocijenjenih u međunarodnoj mobilnosti

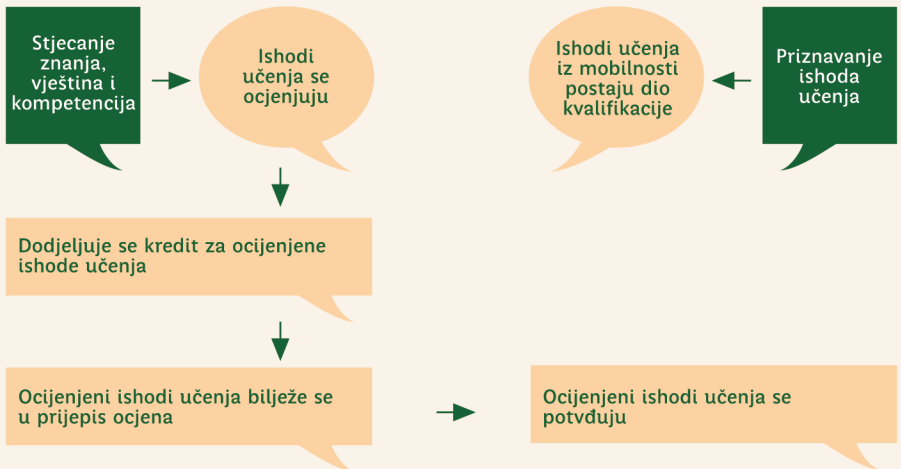
PRIMJENA ECVET-A

Ustanova primateljica

Ustanova pošiljateljica

ECVET – TEMELJNI POJMOVI

ECVET:

Europski kreditni sustav u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju temeljen na ishodima učenja u međunarodnoj mobilnosti učenika.

MEĐUNARODNA MOBILNOST:

skup aktivnosti prilagođenih polaznicima s ciljem stjecanja novih i/ili proširivanja stečenih znanja i vještina, odnosno kompetentnosti te povezivanja novostečenih s prethodno stečenima znanjima, vještinama i kompetentnošću.

ISHODI UČENJA:

Iskazi kojima se izražava što učenik zna, razumije i što je u stanju napraviti po završetku procesa učenja koji su definirani znanjem, vještinama i kompetentnošću.

SKUP ISHODA UČENJA:

Sastavni je dio kvalifikacije koji se sastoji od povezanih znanja, vještina i kompetencija koje se mogu ocjenjivati i potvrđivati.

MEMORANDUM O RAZUMIJEVANJU:

Sporazum sklopljen između mjerodavnih ustanova s ciljem uspostave uzajamnog povjerenja između partnera, a koji postavlja okvir za prijenos ishoda učenja, kojim obje strane prihvaćaju odgovarajuće procedure za uspješnu provedbu mobilnosti ECVET-a te se navode uvjeti pod kojima se polaznikovi ishodi učenja, ostvareni u partnerskoj ustanovi u inozemstvu, potvrđuju i priznaju u matičnoj ustanovi.

SPORAZUM O UČENJU:

Dokument kojim se određuju uvjeti za mobilnost svakog pojedinog polaznika, a u kojemu se navode skupovi ishoda učenja, zajedno s pripadajućim ECVET bodovima, koje pojedini učenik u inozemstvu mora postići tijekom razdoblja mobilnosti te se utvrđuju način i vrijeme ocjenjivanja ishoda učenja, kao i način potvrđivanja kredita.

VREDNOVANJE ISHODA UČENJA:

Postupak kojim se utvrđuju elementi, oblici i kriteriji procjene u kojoj je mjeri učenik postigao znanja, vještine i sposobnosti stečene tijekom mobilnosti.

POTVRĐIVANJE ISHODA UČENJA:

Postupak kojim se posvjedočuje da određeni ishodi učenja koje je polaznik ostvario odgovaraju definiranim ishodima učenja koji mogu biti preduvjet za ostvarivanje jedinice ili kvalifikacije

PRIZNAVANJE ISHODA UČENJA:

Postupak kojim se skup/ovi ishoda učenja postignut/i u drugoj zemlji službeno ovjeravaju i dodjeljuju učeniku.

ECVET BODOVI:

Pružaju dodatne informacije o kvalifikacijama i skupovima u brojčanom obliku.

KREDIT:

Skup ishoda učenja pojedinog polaznika koji su ocijenjeni i mogu se prikupljati na putu stjecanja kvalifikacije ili prenositi na druge obrazovne programe ili kvalifikacije.

ISHODI UČENJA

Ishodi učenja iskazi su kojima se izražava što učenik zna, razumije i što je u stanju napraviti po završetku procesa učenja koji su definirani znanjem, vještinama i kompetentnošću.

Ishodi učenja mogu se koristiti u različite svrhe, primjerice za uspostavljanje opisnica okvira kvalifikacija, definiranje kvalifikacija, izradu kurikuluma i vrednovanje. Ishodi učenja navode se u različitim razinama detalja ovisno o njihovoj svrsi i kontekstu, a razvijaju se tijekom procesa izrade kvalifikacija. Ovisno o kvalifikacijskim sustavima postoje različiti pristupi utvrđivanju i opisivanju ishoda učenja. Ishodi učenja mogu se stjecati različitim načinima učenja, modelima prenošenja (primjerice u okviru škole, u tvrtki, na radnom mjestu), u različitim kontekstima učenja (formalni, neformalni, informalni) ili okruženjima (primjerice države, obrazovni sustavi).

Ishodi učenja opisuju se korištenjem terminologije i opisa koji postoje u različitim kvalifikacijskim sustavima.

Načela i odrednice u opisivanju ishoda učenja mogu olakšati razumijevanje između partnera u međunarodnoj mobilnosti, a detaljnije su objašnjeni u dokumentu Smjernice za korištenje ishoda učenja u međunarodnoj mobilnosti.

SKUPOVI ISHODA UČENJA

Ishodi učenja grupiraju se u skupove ishoda učenja. Skupovi ishoda učenja sastavni su dio kvalifikacije koji se sastoji od povezanih znanja, vještina i kompetencija koje se mogu ocjenjivati i potvrđivati. Oni omogućuju postupno stjecanje kvalifikacija prijenosom i prikupljanjem ishoda učenja. Ocjenjivanjem i potvrđivanjem skupova ishoda učenja provjerava se i bilježi je li učenik stekao očekivane ishode učenja.

Skupovi ishoda učenja trebali bi biti izrađeni i organizirani na dosljedan način i u skladu sa sveukupnom kvalifikacijom. Kako bi se ishodi učenja mogli rasporediti u skupove, potrebno je identificirati ishode koji su međusobno povezani.

U kontekstu ECVET-a opis skupa ishoda učenja trebao bi uključivati:

- naziv
- naziv kvalifikacije (ili kvalifikacija) na koju se skup ishoda učenja odnosi,
- ishode učenja
- razinu (Europski kvalifikacijski okvir, nacionalni kvalifikacijski okvir)
- postupke i kriterije ocjenjivanja
- ECVET bodove
- vrijeme potrebno za stjecanje skupa ishoda učenja.

Opis kvalifikacija skupovima ishoda učenja jedan je od glavnih elemenata ECVET-a. Međutim, nisu sve kvalifikacije osmišljene na ovaj način, a skupovi koji su osmišljeni u različitim kontekstima mogu biti vrlo različiti s obzirom na opseg i složenost učenja, koncepte i kategorije koje se koriste za formuliranje ishoda učenja i/ili svrhu, funkciju i ciljanu publiku za takve vrste opisa.

ECVET I ISHODI UČENJA

Europski kreditni sustav u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (ECVET) temelji se na ishodima učenja, odnosno stjecanju unaprijed dogovorenenih ishoda učenja, njihovom ocjenjivanju i dokumentiranju te potvrđivanju i priznavanju ishoda učenja stečenih i ocijenjenih u međunarodnoj mobilnosti učenika. ECVET je stoga sustav za prijenos, prikupljanje i priznavanje ishoda učenja pojedinca u međunarodnoj mobilnosti.

Jedan od ciljeva međunarodne mobilnosti koji se posebno naglašava razvoj je alata za priznavanje stečenih ishoda učenja u razdoblju međunarodne mobilnosti kao sastavnoga dijela obrazovanja i osposobljavanja polaznika.

Prije provedbe projekta mobilnosti ustanove partneri često se suočavaju s izazovom prihvaćanja zajedničkoga jezika i jedinstvene terminologije vezane za sadržaj i ciljeve projekta mobilnosti. Polazište za ovaj dogovor mogu biti ECVET-ovi instrumenti koji opisuju ishode učenja, kao i vrednovanje, dokumentiranje i potvrđivanje skupova ishoda učenja.

Osim potrebe za usklađivanjem pitanja koja proizlaze iz različitosti programa obrazovanja te različitih nacionalnih pristupa u opisivanju i korištenju kvalifikacija, osnovni je zadatak svih partnera dogovaranje ishoda učenja koje će učenici – sudionici mobilnosti - stjecati tijekom razdoblja međunarodne mobilnosti. Ishodi učenja sastoje se od stručnih, osobnih i društvenih kompetencija koje bi trebali steći sudionici mobilnosti u inozemstvu.

Prilikom primjene ECVET-a nužno je osigurati da su ishodi učenja pojedinih kvalifikacija i pripadajućih skupova ishoda učenja jasno definirani i opisani. Time se omogućuje međusobno razumijevanje kvalifikacija, kao i procjena jesu li odabrane kvalifikacije za mobilnost međusobno usporedive te jesu li ishodi učenja, opisani u jednoj okolini ili kontekstu, usporedivi s onima iz druge okoline ili konteksta.

Unutar međunarodne mobilnosti ECVET teži poboljšanju priznavanja ishoda učenja, što će omogućiti pojedincima da potpuno integriraju postignuća stečena tijekom mobilnosti u svoje redovno obrazovanje prepoznajući i ističući ono što su naučili u inozemstvu.

VREDNOVANJE I OCJENJIVANJE ISHODA UČENJA U MOBILNOSTI

U procesu mobilnosti vrednovanje i ocjenjivanje učenikovih ishoda učenja ima dvije uloge:

- Vrednovanje i ocjenjivanje predstavlja dodanu vrijednost procesu mobilnosti jer omogućuju da učeničke kompetencije postanu vidljivima. Kontinuiranim praćenjem aktivnosti učenja u koje je učenik uključen tijekom mobilnosti i njihovim ocjenjivanjem tijekom i na kraju procesa učenja učenici dobivaju povratne informacije o svom napretku i stečenim ishodima učenja.
- Vrednovanje i ocjenjivanje ishoda učenja osnova je za priznavanje i potvrđivanje stečenih ishoda učenja nakon što se učenik vrati u ustanovu pošiljateljicu. Ako se vrednovanje provodi na temelju prethodnog dogovora između ustanove pošiljateljice (matične škole) i ustanove primateljice (škole domaćina) te ako su ishodi učenja pozitivno ocijenjeni i zabilježeni u Prijepisu ocjena učenika, učeniku se isti potvrđuju i priznaju nakon povratka s mobilnosti, odnosno bilježe se u pedagoškoj dokumentaciji učenika. Učeniku se po povratku u ustanovu pošiljateljicu mogu priznati i kreditni bodovi, ako se isti primjenjuju u obrazovnom sustavu iz kojeg učenik dolazi.

Načini i postupci vrednovanja i ocjenjivanje ishoda učenja u mobilnosti trebaju biti dogovoreni prije procesa mobilnosti te usklađeni sa zakonima i pravilnicima prema kojima se provodi vrednovanje i ocjenjivanje u zemlji iz koje učenik odlazi u mobilnost. Pri dogovaranju vrednovanja i ocjenjivanja treba voditi računa o trajanju mobilnosti, o metodama koje se koriste u postupku vrednovanja i ocjenjivanja te o tome tko su osobe koje provode vrednovanje i ocjenjivanje, gdje se odvijaju aktivnosti učenja (u školi ili kod poslodavca) i na koji je način regulirano tko može provoditi praćenje i ocjenjivanje učeničkih postignuća.

U procesu dogovaranja vrednovanja i ocjenjivanja koji će se provoditi u mobilnosti potrebno je stoga odgovoriti na sljedeća pitanja:

- Koji će se kriteriji vrednovanja primjenjivati?
- Koje će se metode koristiti za vrednovanje ishoda učenja?
- Kada će se provoditi vrednovanje?
- Tko će provoditi vrednovanje?

Vrednovanje i ocjenjivanje ishoda učenja u mobilnosti treba biti izvodljivo i prikladno, dakle usklađeno s trajanjem mobilnosti i ishodima učenja koji se stječu. Procedure koje se dogovaraju i koje će se koristiti trebaju biti primjerene mobilnosti koja se provodi i ovisiti o trajanju mobilnosti te o tome stječu li se u mobilnosti znanja i/ili vještine.

Vrednovanje i ocjenjivanje ovisi o skupovima ishoda učenja koji su dogovoreni za pojedinu mobilnost. Bilo bi dobro omogućiti učenicima u mobilnosti stjecanje cjelovitih ishoda učenja, odnosno skupova ishoda učenja koji su povezani sa stjecanjem kompetencija potrebnih za obavljanje konkretnih aktivnosti na radnome mjestu. Na taj se način omogućuje učenicima za vrijeme mobilnosti uključivanje u aktivnosti učenja koje se odvijaju u realnim ili simuliranim aktivnostima radnoga mjesta, što olakšava praćenje i vrednovanje u procesu učenja.

Vrednovanje i ocjenjivanje ovisi i o kvaliteti dogovorenih ishoda učenja koji trebaju biti jasni i mjerljivi, napisani tako da je moguće pratiti učeničke aktivnosti te da je, na temelju definiranih ishoda učenja, moguće dogovoriti postupke vrednovanja i ocjenjivanja. Kada su ishodi učenja jasno napisani, lakše se osmišljavaju metode i načini vrednovanja. Glagoli koji se koriste kod definiranja ishoda učenja trebaju upućivati na aktivnost koju će učenik demonstrirati u procesu praćenja i ocjenjivanja te tako pokazati je li stekao dogovorene ishode učenja.

Postupci vrednovanja i ocjenjivanja trebaju biti jasno opisani u dokumentima koji se koriste u mobilnosti (Memorandumu o razumijevanju i Sporazumu o učenju) te kasnije zabilježeni u Prijepisu ocjena učenika. Time se uspostavlja povjerenje između ustanova/škola koje sudjeluju u mobilnosti i olakšava proces vrednovanja i ocjenjivanja. Na ovaj se način omogućuje i potvrđivanje i priznavanje stečenih ishoda učenja kada se učenik vrati s razdoblja mobilnosti u matičnu ustanovu/školu.

Preporuka je da skupovi ishoda učenja za pojedine ishode učenja imaju raspisane i jasne postupke i kriterije vrednovanja dogovorenih ishoda učenja. Kada se dogovaraju postupci i kriteriji vrednovanja, potrebno je raspraviti o tome hoće li se u mobilnosti vrednovati pojedini ishodi učenja ili cjeloviti skupovi, hoće li se učenike pratiti kontinuirano ili će ih se vrednovati i ocijeniti na kraju procesa učenja. Važno je raspraviti i hoće li se koristiti dogovoreni instrumenti za vrednovanje (tablice, rubrike i sl.) te prema kojim će se kriterijima vrednovanje i ocjenjivanje provoditi - hoće li se, primjerice, ocjenjivati primjenjujući broječanu skalu od 5 ocjena, opisnim ocjenjivanjem ili će se bilježiti prolaznost.

Vrednovanje i ocjenjivanje treba biti zabilježeno u Prijepisu ocjena učenika i dodatno dokumentirano. Važno je razmisliti o dokumentima koji će se prikupiti u procesu vrednovanja i ocjenjivanja učenika i koji će biti dokaz o stečenim ishodima učenja. Tako se, uz Prijepis ocjena učeniku, prilažu i drugi dokumenti. To primjerice mogu biti izjave nastavnika ili mentora kod poslodavca o učeničkim postignućima, tablice prema kojima su učenici praćeni i ocijenjeni, mapa učeničkih radova ili dnevnik rada. Važno je da se o potrebnim dokumentima unaprijed dogovore ustanova pošiljateljica i ustanova primateljica te da učenici budu informirani o načinu vrednovanja i ocjenjivanja.

Postupak ocjenjivanja mora biti dogovoren i usklađen s ocjenjivanjem u zemlji iz koje učenik dolazi tako da bude jasno i razumljivo koja se skala ocjena primjenjuje i kako se ocjene prenose u pedagošku dokumentaciju učenika kada se vrati s mobilnosti.

NAČELA I PREPORUKE ZA VREDNOVANJE I OCJENJIVANJE ISHODA UČENJA U MOBILNOSTI

VREDNOVANJE TREBA BITI IZVODLJIVO I PRIKLADNO

Preporuka

Kako bi se ishodi učenja koje učenik stječe u procesu međunarodne mobilnosti vrednovali i ocijenili, procedure vrednovanja trebaju biti osmišljene tako da se mogu provesti za vrijeme trajanja mobilnosti. Pri tome se treba voditi računa o jezičnim kompetencijama učenika i nastavnika/mentora kod poslodavca koji će biti uključeni u proces vrednovanja ishoda učenja. Osobito je važno dobro osmisliti vrednovanje učeničkih postignuća za vrijeme kraćih mobilnosti.

Objašnjenje

Vrednovanje je vrlo važan element u primjeni ECVET-a te bi trebalo pridonositi kvaliteti procesa mobilnosti. Uzimajući u obzir glavni cilj primjene ECVET-a u mobilnosti, što je olakšavanje i unapređivanje kvalitete mobilnosti, vrednovanje treba biti osmišljeno i provedeno tako da pridonosi tome cilju. Ako su procedure koje se dogovaraju i dokumentacija koja će se koristiti u procesu vrednovanja previše složeni, to može biti prepreka u mobilnosti učenika, stoga je važno da procedure budu jednostavne i primjenjive te da se temelje na uzajamnom povjerenju, radije nego li da budu strogo regulirane.

Cilj je vrednovanja dati povratnu informaciju o postignutim ishodima učenja, a procedure i postupci vrednovanja koji se dogovaraju trebaju biti osmišljeni sa svrhom postizanja toga cilja. Procedure bi trebale biti primjerene tipu mobilnosti (međunarodna mobilnost u školi ili kod poslodavca) te prilagođene trajanju mobilnosti (u razdoblju kraćih mobilnosti može se provoditi djelomično vrednovanje) i svrsi mobilnosti.

Vrednovanje se može provoditi na početku mobilnosti kao inicijalno vrednovanje, tijekom mobilnosti i kao završno vrednovanje na kraju mobilnosti. Na taj bi se način dala dodatna vrijednosti mobilnosti i aktivnostima učenja u koje je učenik uključen. Primjenom formativnog vrednovanja učenicima u procesu mobilnosti daje se jasna povratna informacija o postignućima i napretku.

PROCEDURE VREDNOVANJA TREBAJU BITI DOGOVORENE UZ POŠTOVANJE POSTOJEĆIH ZAKONSKIH OKVIRA

Preporuka

Kod dogovaranja procedura vrednovanja u međunarodnoj mobilnosti učenika važno je poštovati propise po kojima se provodi proces vrednovanja i ocjenjivanja na razini obrazovnog sustava i institucija u mobilnosti. Ustanove/škole partneri u mobilnosti trebaju prihvatiti da su procedure vrednovanja koje se provode u obrazovnim sustavima partnera u mobilnosti pouzdane i točne.

Objašnjenje

Svaki obrazovni sustav primjenjuje određena pravila i postupke vrednovanja. Tako su, primjerice, u nekim sustavima samo nastavnici uključeni u proces vrednovanja i ocjenjivanja, dok u nekim drugim sustavima vrednovanje mogu provoditi i socijalni partneri, poslodavci ili komore nadležne za obrazovanje. Metode vrednovanja mogu biti različite te ovise i o načinu na koji se provodi praktična nastava. U nekim se obrazovnim sustavima često koristi promatranje i praćenje učenika tijekom učenja na radnome mjestu, kod poslodavca, dok se u drugima učenici vrednuju tijekom praktične nastave u školi. U nekim je obrazovnim sustavima učeničko samovrednovanje dio procesa vrednovanja učeničkih postignuća.

Kada se provodi vrednovanje, moguće je dogovoriti sljedeće pristupe:

Ustanova pošiljateljica kao pouzdano i valjano prihvaća vrednovanje koje se provodi u partnerskoj ustanovi u inozemstvu, iako se ono razlikuje od vrednovanja koje bi matična ustanova provodila da učenik nije uključen u mobilnost.

S ustanovom primateljicom treba raspraviti o tome kako i kada će se vrednovanje provoditi. Primjerice, ako ustanova pošiljateljica traži da učeničko samovrednovanje bude dio procesa vrednovanja, ono se može uključiti u vrednovanje učenika u procesu mobilnosti, iako to nije praksa ustanove primateljice.

Ako su propisi koji se odnose na vrednovanje u nekoj zemlji koja sudjeluje u mobilnosti regulirani i formalizirani, institucije koje su zadužene za donošenje propisa i praćenje njihove provedbe mogu utvrditi mogućnosti prilagodbe procedura za učenike koji su u mobilnosti. Osobito je važno dogovoriti se o postupcima vrednovanja prije mobilnosti, uz poštovanje postojeće regulative i autonomije vrednovatelja u institucijama partnerima u procesu mobilnosti.

VREDNOVANJE ISHODA UČENJA I SKUPOVA ISHODA UČENJA U MOBILNOSTI

Preporuka

Skupovi ishoda učenja sadrže ishode učenja koji se odnose na znanja i vještine koje učenici stječu uz odgovarajuću samostalnost i odgovornost u njihovoj primjeni. Ishodi učenja kao učenička postignuća moraju se moći vrednovati tijekom i nakon procesa učenja, stoga je vrlo važno kako su ishodi učenja definirani. Ishodi učenja kao izjave o postignućima trebaju biti jasni i mjerljivi da bi se za njihovo vrednovanje mogli dogovoriti jasni kriteriji vrednovanja i ocjenjivanja.

Kada se dogovaraju postupci vrednovanja u procesu mobilnosti, treba voditi računa o tome je li dogovoreno vrednovanje primjereno ishodima učenja dogovorenima za mobilnost. U tom smislu važno je osmisliti vrednovanje ishoda učenja koji se odnose na vještine koje se stječu kod poslodavca ili pak vrednovanje ishoda učenja koji se odnose na znanja koja se stječu u školi. Isto je tako važno voditi računa da je proces vrednovanja osmišljen u skladu s trajanjem mobilnosti, odnosno s obujmom skupova ishoda učenja koji su dogovoreni za mobilnost.

Objašnjenje

Kada se osmišljavaju i dogovaraju skupovi ishoda učenja za mobilnost, ishodi učenja mogu se grupirati tako da tvore najmanju zaokruženu cjelinu srodnih ishoda učenja te na taj način vode do stjecanja

kompetencija potrebnih za obavljanje određenih aktivnosti na radnome mjestu. Ovaj pristup u grupiranju ishoda učenja ima nekoliko prednosti za postupak vrednovanja:

- Olakšava osmišljavanje vrednovanja koje se provodi promatranjem učenika uključenih u aktivnosti učenja, s ciljem stjecanja vještina.
- Omogućuje vrednovanje kod poslodavca.
- Omogućuje jednostavnije dogovaranje i lakše razumijevanje kriterija vrednovanja.
- Omogućuje lakše učeničko razumijevanje kriterija vrednovanja te olakšava učeničko samovrednovanje.

Kompleksniji skupovi ishoda učenja s većim obujmom u pravilu zahtijevaju složenije postupke vrednovanja te se kod dogovaranja mobilnosti u kojoj će se stjecati takvi ishodi učenja treba uzeti u obzir trajanje mobilnosti te mogu li se dogovoreni ishodi učenja steći i ocijeniti za vrijeme mobilnosti.

Ishodi učenja unutar skupa ishoda učenja trebaju biti jasno napisani da bi se lakše osmislio postupak vrednovanja za te ishode učenja, kao i kriteriji vrednovanja i ocjenjivanja.

Za lakše dogovaranje vrednovanja i ocjenjivanja ishode učenja treba pisati na sljedeći način:

- Formuliranje ishoda učenja započinje aktivnim glagolom koji ukazuje na to što će učenik demonstrirati kako bi pokazao da je stekao određeni ishod učenja.
- Ishodi učenja moraju biti specifični i formulirani tako da upućuju na kontekst u kojem se ishodi učenja stječu.
- Ishodi učenja trebaju biti definirani tako da je jasno koja se razina znanja i vještina očekuje, uz primjenu odgovarajuće samostalnosti i odgovornosti.
- Razina ishoda učenja treba biti u skladu s razinom i kompleksnošću skupa ishoda učenja te usklađena s razinom kvalifikacije koju učenik stječe.

U dogovaranju postupaka vrednovanja između partnerskih ustanova važno je postići razumijevanje razine izvedbe koja se očekuje za dogovorene ishode učenja. Partneri iz ustanove domaćina trebaju biti upoznati s razinom kvalifikacije za koju se učenik obrazuje u matičnoj ustanovi/školi. U slučajevima kada je razina kvalifikacije za koju se učenik školuje različita od razine kvalifikacije u koju je učenik uključen u procesu mobilnosti, to ne mora nužno biti prepreka mobilnosti ako postoje dogovori o skupovima ishoda učenja i ishodima učenja koji se stječu u mobilnosti.

TRANSPARENTNOST VREDNOVANJA, POKAZATELJA I KRITERIJA

Preporuka

Memorandum o razumijevanju i Sporazum o učenju trebaju sadržavati jasne opise postupaka vrednovanja koji su prethodno raspravljani i dogovoreni. Na taj se način uspostavlja povjerenje između partnerskih ustanova. Ustanove u mobilnosti, nastavnici i učenici tako dobivaju jasne i potpune informacije o načinu vrednovanja i ocjenjivanja.

Objašnjenje

Za primjenu ECVET-a u procesu mobilnosti presudno je osigurati vrednovanje ishoda učenja koji su dogovoreni i za čije su stjecanje u procesu mobilnosti osmišljene aktivnosti učenja za učenike. Stoga je važno da partnerske ustanove rasprave i dogovore postupke vrednovanja koji će se koristiti kako bi bili sigurni da se obje strane slažu s postupcima koje će koristiti za vrednovanje zadanih ishoda učenja. Postupci vrednovanja u partnerskim institucijama/sustavima ne moraju biti isti, ali je važno osigurati razumijevanje različitih konteksta kao i prikladan način vrednovanja za ishode učenja.

Stoga partnerske ustanove trebaju razgovarati o postupku vrednovanja prije procesa mobilnosti i biti sigurne da prihvaćaju pristup koji će se

koristiti u jednoj od partnerskih ustanova. Ako postupak vrednovanja nije dogovoren, pa time nije prihvaćen od jedne partnerske organizacije, to može dovesti do nepriznavanja učeničkih postignuća.

Dogovorom se uspostavlja povjerenje između partnerskih ustanova, što osigurava da postupci vrednovanja budu transparentni i dostupni. U skladu s ECVET-ovim preporukama aktivnosti učenja koje se osmišljavaju kao nastavne jedinice/cjeline trebaju sadržavati, među ostalim, i postupke i kriterije vrednovanja.

Skupovi ishoda učenja koji su dio dokumentacije koja se koristi u mobilnosti (MoR i SoU) također bi trebali uključivati opis kriterija i pokazatelja vrednovanja.

Kriteriji su vrednovanja i informacije o dokazima koje je potrebno prikupiti za stečene ishode učenja. Oni su uglavnom precizniji od ishoda učenja i pružaju više informacija o tome kakva se izvedba očekuje od učenika. Kriteriji vrednovanja mogu biti „kriteriji za prag vrednovanja“ koji vode do odluke je li netko „prošao ili pao“, ili se mogu formulirati kao „kriteriji za ocjene u vrednovanju“ koji se mogu koristiti za određivanje različitih razina uspjeha (vode do različitih ocjena). U oba slučaja potrebno je odrediti očekivanu razinu izvedbe, primjerice razinu autonomije kojom učenik izvršava određeni zadatak.

BILJEŽENJE REZULTATA VREDNOVANJA

Preporuka

Bilježnje rezultata vrednovanja i dokumentacija koja se prikuplja u procesu vrednovanja ključni su za kasnije potvrđivanje i priznavanje ishoda učenja.

Potvrđivanje i priznavanje ishoda učenja koji su vrednovani u procesu mobilnosti temelji se i na bilježnju rezultata vrednovanja i dokumentaciji koja je u procesu vrednovanja prikupljena. Zbog toga bi postupak vrednovanja trebao rezultirati pisanim zapisom o tome što je učenik postigao tijekom učenja, odnosno jesu li ishodi učenja postignuti i s kojom ocjenom. Pisani zapis omogućuje da informacija o vrednovanju ishoda učenja bude dostupna i vidljiva onima koji će potvrđivati i priznavati učenikove ishode učenja te dodjeljivati kreditne bodove, ako ih obrazovni sustav primjenjuje. Prijepis ocjena učenika je dokument koji se može koristiti za bilježnje postignutih rezultata tijekom mobilnosti.

OSIGURANJE KVALITETE PROCESA VREDNOVANJA I OCJENJIVANJA

Za uspješno provođenje vrednovanja i ocjenjivanja ishoda učenja u mobilnosti te njihovo kasnije potvrđivanje i priznavanje važno je uspostaviti povjerenje između ustanove/škole iz koje učenik odlazi u mobilnost i ustanove/škole u koju učenik dolazi. Povjerenje se uspostavlja i osigurava prethodnim dogovorima o procesu vrednovanja i ocjenjivanja aktivnosti učenja u koje je učenik uključen u mobilnosti. Dogovori o procesu vrednovanja uključuju primjerice dogovor o načinu provođenja vrednovanja, korištenju zajednički definiranih kriterija vrednovanja ili dogovorenih instrumenata vrednovanja i sl. Svi dogovoreni procesi trebaju biti jasni i razumljivi svim sudionicima mobilnosti i jednostavni za primjenu kako bi se ishodi učenja učenika mogli vrednovati te kasnije potvrditi i priznati.

POTVRĐIVANJE I PRIZNAVANJE ISHODA UČENJA

Potvrđivanje i priznavanje ishoda učenja postupci su završne faze primjene ECVET-a u mobilnosti učenika.

Potvrđivanje ishoda učenja označava postupak kojim se potvrđuje da ocijenjeni ishodi učenja koje je učenik postigao odgovaraju određenim ishodima koji su potrebni za skup ishoda učenja (skup) ili kvalifikaciju. Potvrđivanje ishoda učenja provodi ustanova pošiljateljica na osnovi dokumentacije o ocjenjivanju (ocjenjivački list, zapisnik ocjenjivanja i dr.) koju je pripremila ustanova primateljica nakon što je ocijenila ishode učenja navedene u Sporazumu o učenju (SoU).

Dokumentacija opisuje koje je ishode učenja polaznik postigao u odnosu na opisani skup ishoda učenja, u kojoj su mjeri usvojeni ishodi učenja te ih ustanova primateljica šalje ustanovi pošiljateljici. Preporučuje se da dokumentaciju o ocjenjivanju pregleda nadležno tijelo ustanove pošiljateljice. Primjerice, to može biti povjerenstvo u sastavu: koordinator za mobilnost, razrednik i nastavnik predmeta na čiji se predmet ishodi učenja odnose. Nadležno tijelo uspoređuje ishode učenja navedene u dokumentaciji o ocjenjivanju s onima navedenima u SoU. Ako postignuti ishodi učenja u inozemstvu odgovaraju dogovorenim ishodima učenja navedenim u Sporazumu o učenju, bit će potvrđeni. To znači da su učenici za vrijeme boravka u inozemstvu stekli dogovorene ishode učenja koji su potrebni za određeni program obrazovanja/skup/kvalifikaciju. Za potvrđene ishode učenja učenici ne moraju ponovno polagati ispit ili nadoknađivati vrijeme učenja.

U nekim se kvalifikacijskim sustavima postupak potvrđivanja ne razlikuje od postupka priznavanja, što znači da su provedeni jedinstveno. Međutim, korisno ih je pojmovno razlikovati jer se u pojedinim sustavima odvojeno ostvaruju i za njih su odgovorna različita mjerodavna tijela. Potvrđivanje polaznikovih stečenih ishoda učenja ostvaruje se nakon njegova povratka u ustanovu pošiljateljicu.

Potvrđivanje se u praksi ostvaruje tako da polaznik/učenik:

- ne ponavlja aktivnosti učenja koje je ostvario u mobilnosti
- izuzima se iz formativnog ocjenjivanja ishoda učenja ocijenjenih u mobilnosti (to znači da se na temelju dokumentacije o uspješnom ocjenjivanju ocjena za postignute ishode učenja upisuje u odgovarajuću pedagošku dokumentaciju)
- može steći dodatne ishode učenja u mobilnosti (to znači da se skup ishoda učenja stečenih u inozemstvu bilježi u odgovarajuću dokumentaciju o polazniku kao dodatni skup ishoda učenja uz njegovu redovnu kvalifikaciju).

Polazniku se ocijenjeni ishod učenja može izuzeti iz sumativnog ocjenjivanja ako trajanje i sadržaj mobilnosti to omogućuje, a to se bilježi u odgovarajuću pedagošku dokumentaciju.

Kada su skupovi ishoda učenja koje je polaznik stekao u inozemstvu zabilježeni u prijepisu ocjena, treba se u odgovarajućoj polaznikovoj dokumentaciji naznačiti da su ostvareni tijekom mobilnosti.

Priznavanje je postupak kojim su skupovi ishoda učenja ostvareni tijekom mobilnosti službeno provjereni i priznati.

Ustanova pošiljateljica, nakon što je obavila postupak potvrđivanja, sa svrhom priznavanja ishoda učenja može učenicima izdati službene potvrde o postignutim ishodima učenja ili se skup odnosno ishodi učenja unose u pedagošku dokumentaciju. Ovisno o nacionalnim propisima, za ocijenjene se ishode učenja mogu dodijeliti i ECVET bodovi. Tijekom kraćeg boravka u inozemstvu moguće je da se ne ostvare svi ishodi učenja jednoga skupa. U tom slučaju službena potvrda dodijelit će se nakon postizanja cjelovitog skupa. U nekim slučajevima nema potrebe za službenim priznavanjem ishoda učenja koji su se postigli u inozemstvu jer neki obrazovni sustavi ili ne koriste skupove ishoda učenja ili koriste holističke provjere na kraju programa obrazovanja. U tom se slučaju razdoblje učenja u inozemstvu provjerava i priznaje kao dio programa obrazovanja. Ovisno o kvalifikacijskom sustavu, priznavanje ishoda učenja može provesti isto tijelo koje provodi i potvrđivanje ili neko drugo tijelo. Priznavanje ishoda učenja može provesti nastavničko vijeće na kraju razdoblja ocjenjivanja. Time je proces prijenosa ishoda učenja ili ECVET bodova završen.

Nakon razdoblja mobilnosti, u postupcima potvrđivanja i priznavanja, temeljne su sastavnice osiguravanja kvalitete:

- pravedno postupanje s učenicima u postupku potvrđivanja ishoda učenja, uzimajući u obzir uvjete u kojima je provedeno ocjenjivanje, razlike u okruženjima za učenje između ustanove pošiljateljice i ustanove primateljice, kao i moguće jezične prepreke koje su učenici imali u ustanovi domaćinu
- uvažavanje praktičnih posljedica potvrđivanja ishoda učenja (primjerice, oslobađanje učenika obveze pohađanja nastave pojedinih predmeta ili pristupanja formativnom ili sumativnom ocjenjivanju, stjecanje dodatnih skupova ishoda učenja) i priznavanja ishoda učenja (primjerice, izdavanje potvrde/svjedodžbe, upisivanje ishoda učenja u prijepis ocjena na neki drugi način)
- mogućnost da nakon mobilnosti učenici nastave svoje obrazovanje
- postupci ustanove pošiljateljice u slučaju da se postupak priznavanja nije mogao ostvariti u skladu sa Sporazumom o učenju: učeniku se objašnjavaju razlozi nepriznavanja te navode moguća rješenja.

BIBLIOGRAFIJA

1. Smjernice za korištenje ishoda učenja u međunarodnoj mobilnosti, AMPEU, Zagreb, 2016.
2. Smjernice o primjeni Europskog kreditnog sustava u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju sa svrhom međunarodne mobilnosti, AMPEU, Zagreb, 2014.
3. Primjena Europskog kreditnog sustava u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju sa svrhom međunarodne mobilnosti, AMPEU, Zagreb, 2014.

www.mobilnost.hr

Ova publikacija ostvarena je uz
financijsku potporu Europske
komisije. Ona izražava isključivo
stajalište autora publikacije i Komisija
se ne može smatrati odgovornom pri
uporabi informacija koje se u njoj nalaze.

Agencija za mobilnost i programe EU
Frankopanska 26
10000 Zagreb
T +385 (0) 1 5005 635
F +385 (0) 1 5005 699
info@mobilnost.hr
www.mobilnost.hr